

SISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadókivételben átvéve.
Egész évre 10 k.
Négyedévre 8 -
Helyben hához hordva:
Egész évre 20 kor.
Négyedévre 8 -
Videki postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Négyedévre 8 -
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, a hétéfő és
Ünnep utáni napok kivételével.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Sallágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok visszam-
adására vagy megörzészére sem
vállalkozik.
Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 241. szám.

Nagyvárad.

Péntek 1915 október 22.

Csapataink Sabácban.

Budapest, okt. 21. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

Csapataink bevonultak Sabácbá. A Macsva lapályát megtisztítottuk az ellenségtől. Kövess gyalogsági tábornok hadserege és a Macsva mindkét partján előnyomuló mindkét haderő szorosán esatlakozva egymáshoz egyre mélyebben nyomul elő. Szerbia földje Kövess tábornok osztrák-magyar csapatainak nyugati csoportja a Kolubara magaslatain a Turria torkolata körüli területig nyomult elő, amíg a keleti csoport Ksikától délre harcolva kelt át a Ralja völgyén.

A bolgárok Zajeosán és Knyarevác közt a Timok völgyébe nyomultak elő és Pirottól keletre a földvédművekhez ágyutüz távolságra közeledtek. Egyik hadseregük előcsapatai tegnapelőtt harccal kikerőszakolták a Kumanovó medencébe való kilépést és a Vardár völgyébe való bejutást.

Visszavert orosz támadások.

Budapest, október 22. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér.

Szurtuntól nyugatra és délnyugatra tegnap is egész nap hevesen folyt a harc. Ulikovicétől délkeletre osztrák-magyar és német csapatok erős orosz támadásokat vertek vissza. A Styr melletti tegnapi harcban 1300 orosz elfogtunk és 3 gépfegyvert zsákmányoltunk. Novoalexinievnél az ellenség egy előtörését megghiusítottuk. Egyéb ujság nincs.

Megghiusult olasz támadások.

Budapest, október 21. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

Az egész délnyugati harc vonalon nagyszabású harcok folynak. Tirolban tegnap az olaszok számos erős támadása omlott össze erős hadállásainkon. Így csapataink a Villgereit fennsíkron a tegnapelőtti éjszakán 6 támadást vertek vissza és tegnap a közben támadó ellenséget háromszor visszavetették. Ugyanez lett sorsa ott ma éjjel az ellenség egy nagy erővel végrehajtott támadásának is. A Dolomitokban új olasz támadásokat utasítottunk vissza Koldinánál. A montitiefen és Schludermantól délre lévő határhidnál az ellenség, mely ezen területen már napok óta fáradozik, sehol sem tudta csak a legesekélyebb eredményt is elérni.

A karni nyergen a Wolay-tótól nyugatra olasz alpesi csapatok egy támadását vertük vissza.

A tengeremelléken az olasz tüzérség tüzelése a legnagyobb hevességgel fokozódott és napközben az egész Isonzó harc vonalon tartott. Ellenséges gyalogsági és műszaki csapatok közeledése kísérleteit gyalogsági és gépfegyver tüzelésünk megghiusította.

Höfer.

Követünk tiltakozott a szalonikii partraszállás ellen.

Luganó, október 21. A Corriere della Seranak táviratozzák Athénből:

Az athéni magyar és osztrák követ kormányja megbízásából tiltakozott az ellen, hogy Görögország tűri a francia csapatok szalonikii partraszállását, valamint az el'en is, hogy a szalonikii-monasztir-üzleti vasutvonalat görög igazgatás alá vették és az osztrák és magyar személyzetet elbocsátották.

Kövess tábornok szerbiai eredményeiről.

Bécs, október 21. A sajtóhadissállásról jelentik: Kövess gyalogsági tábornok az alábbi nyilatkozatot tette:

— A balkáni harcok eddigi menete rendkívül kedvező. Szövetségeseinkkel a legszorosabban együttműködünk. Csapataink már eddig is jelentős teljesítményt értek el, a hátralevő nehézségeket azonban semmiképen nem szabad alábecsülni. Ugy a terepet, mint pedig az ellenségnek hadiszerekben való bőségét, továbbá nemkevésebbé a szerbek magas katonai kvalitásait is a leg gondosabban mérlegeltük az offenziva előkészítésekor. — Csapataink hősiessége, önfeláldozó odaadása és öszezhasonlíthatatlan szelleme által el fogjuk érni céljainkat.

Putnik vajda letette a fővezérséget.

Berlin, október 21. A Tageblatt nak jelentik Belgrádból, hogy Putnik vajda, a szerb vezérkar főnöke asztmában szenved és baja annyira elfajult, hogy a fővezérséget kénytelen volt letenni. Hivatalos jelentést a szerb hadvezetőség nem adott ki a vezérkari főnökségében bekövetkezett változásról.

A rettenetes döntés közeledik.

Genf, október 21. A párisi Journal írja: A központi hatalmak diplomáciáját épp úgy lebecsülték, mint katonai fölényét. Franciaországban nagy a kijózanodás.

A Matin írja: A válságos vég egyre közelebb jön és nemsokára megtörténik a rettenetes döntés.

A németek jelentése.

Berlin, október 21. A nagy főhadi szállás jelenté:

Nyugati hadszintér.

Lényeges esemény nem volt.

Keleti hadszintér.

Hindenburg tábornagy hadserege.

Mitautól északra Oskovintól Berzundéig elértük a Duna pontját. Az ottani harcokban eddig összesen 1725 oroszot fogtunk el és 6 gépfegyvert zsákmányoltunk.

Lipót bajor herceg hadsereg-csoportja.

Possanovictól keletre az oroszok támadását ellentámadásunkkal visszautasítottuk.

Linsingen tábornok hadserege.

A Styr mellett Carntisik vidékén a helyi harcok terjedelme megnövekedett. Egyik ott harcoló német hadosztály egy részének jelentékeny tulerő elől hátrább levő állásba kellett visszamennie, miközben elvesztett néhány ágyut, mely állásában az utolsó pillanatig kitartott.

Ellentámadásunk folyamatban van.

A menekülő szerbek nyomában.

Balkán hadszintér.

Szövetséges csapatok az egész harcvezetésen követik a lassan hátráló ellenséget.

Rysantól délre és keletre a szerbeket nagyon megerősített állásukból déli irányba vetettük vissza.

Előcsapataink elérték Stepojevac Kesko-vác Baba vonalat.

A Muravától nyugatra a német csapatok Selevától és Saraorcin át a folyótól keletre pedig Haskidon és Rasanácon át Ranovac felé vonultak előre.

A bolgár csapatok a Negetintnál harcolnak.

Tovább délre elérték a Zajecár Knjareváci magaslatot. (Ministerelnökség sajtóosztálya.)

A bolgár hadsereg nagysága.

Bern, október 21. Pétervárról jelentik: A Russkij Invalid című katonai lap a legújabb rendelkezésére álló adatok alapján a bolgár hadrakelt sereget 563 ezer emberből állónak mondja, a legionáriusokat is bele számítva. A szerb hadsereg, amely eddig a betegség és a háború következtében 200 000 embert veszített, 278 000 emberből áll. A görög hadsereget 250 ezer emberre becsülik.

Az antant csapatok nem mehetnek vasuton Macedóniába.

Berlin, október 21. Athénből jelentik: A szaloniki vasuti vonalon heves harcok vannak folyamatban. Legjobb bizonyítéka ennek az, hogy a vonaton, a mely a szerb Nemzeti Bank levéltárával és személyzetével érkezett Szalonikiba, puska lövések nyomai látszanak. Az entente szakadatlanul szállít partra csapatokat Szalonikiban. Nagyon sok francia érkezik. Míután a csapatok szállítására az észak felé vezető vasut nem elegendő, — a katonák gyalog indulnak az ország belsejébe.

Rasputin is megbukott.

Melide, okt. 21. Szentpétervári jelentésekből megállapítható, hogy Rasputin, a cár hirhedt kegyence, végképp kiesett hajdani szerepéből s kényszerutlevéllel kellett szülőföldjére, Szibériába, visszazárókolnia. Állítólag Rasputin és Goremynkin között került törésre a dolog, s e viszályban az intrikás barát maradt alul. A „Novoje Vremja” jelenti, hogy Rasputin szibériai útjában Barnabás püspökkel együtt Tomszkba érkezett, Barnabás püspöknek, Rasputin hiv tanítványának is szibériai száműzetéssel kellett fölcserélnie a Szent szinódusban betöltött jövedelmező állását, mert az egyházi szabályok ellenére egyik elődjét szentté avatta.

Az új szerb vezérkari főnök.

Budapest, október 21. A sajtóhadiszárlásról jelentik: Putnik vajda többé nem főnöke a szerb vezérkarnak. Utóda Gurko Pavlovics tábornok. Az ő tanácsadói állítólag Fournier francia vezérkari ezredes, Atamanov orosz ezredes és Harrison alezredes a szerbiai angol követség katonai attaséja, a kinek azonban nincsen jelentékeny szerepe Belgrád védelmét Zivkovics tábornok vezette.

A cár kiáltványa a bolgárokról.

Pétervár, október 21. (Magyar Távirati Iroda.) A cár a következő kiáltványt bocsátotta ki:

Valamennyi hü alattvalóknak tudomására hozzuk, hogy Bulgáriának a szláv ügy ellen elkövetett árulása, a melyet hit-szegően a háború kitörése óta előkészített, de a mely mégis lehetetlennek látszott, megtörtént. A bolgár csapatok megtámadták hü szövetségesünket, Szerbiát, a mely erősebb ellenséggel való harcban vészett.

Oroszország és a velünk szövetséges nagyhatalmak visszaakarták tartani Kóburgi Ferdinánd kormányát a végzetes lépéstől. — Biztosították a bolgár nép Macedónia bekebelezésére irányuló régi óhajának megvalósítását más uton, a mely a szlávok érdekeihez alkalmazkodott volna. De győztek a titkos számítások és érdekek, amelyeket a németek inspiráltak, és győzött a szerbek elleni testvérgyilkos gyűlölet.

Bulgária a mi hitsorsosunk, a melyet rövid idővel ezelőtt az orosz nép testvéri szeretettel és vérrel szabadított meg a török szolgátságból, nyíltan a keresztény hit, a szlávok és Oroszország ellenségeinek oldalára állott. Az orosz nép Bulgária árulását fájdalommal látja és véres szívvel várja a kardot Bulgária ellen. A szláv ügy árulójának sorsát Isten igazságos büntetésére bizza.

Piret veszedelme.

Athén, október 21. (Saját tudósítónktól) Hir szerint az első bolgár hadsereg erősen fenyegeti Piretot.

Anglia felajánlotta a Cyprus-szigetét.

Amsterdam, október 21. (Saját tudósítónktól.) Anglia felajánlotta Görögországnak Cyprus szigetét, amit azonnal át is ad, ha a görög seregek az antant csapatokkal egyesülve megtámadják Bulgáriát és a központi hatalmak seregeit.

Pénzügyi önállóságunk!

Egy két évvel ezelőtt, ha a kormány két háromszáz milliónyi kölcsönt vett fel belföldön, az akkor olyan megterhelést jelentett pénzügyi szempontból, hogy rögtön pénzügyi mutatók mutatkoztak és a magánkamatláb is felemelkedett.

A háború óta azonban az állam rövid 11 hónap alatt már kétszer vett fel kölcsönt, több mint két és egynegyed milliárd összegben, de azért most, hogy a harmadik hadikölcsön aláírása folyamatban van, olyan pénzügyi mutatók mutatkoznak, hogy a pénzügyi helyzet a takarékoskodást alig 3 és fél, vagy 4 százalékkal kamatoztatják és pénzeikkel is alig tudnak mit csinálni.

Ez a helyzet többféle okra vezethet vissza, de kétségtelen, hogy a legfontosabb okok egyike, hogy az entente pénzügyi téren is blokádrozott bennünket. Hogy gazdasági tekintetben magunkra vagyunk utalva, hogy szükségleteinket saját erőnkkel kell fedezni, hogy a pénz forgása országunk határain belül történik, ez kétségtelenül mind az entente blokádjának következménye. De ez a fegyver is, mint sok más, visszafelé sült el.

Azzal, hogy magunk fedezzük szükségleteinket, először jutottunk egyik főbb célunkhoz, pénzügyi önállóságunkhoz, melyet a legnagyobb magyar, gróf Széchényi több mint egy fél századdal ezelőtt tűzött elénk. A teljes megvalósulástól még távol vagyunk, de a blokádját, a magunkra utaltságot és a hadikölcsönök közel hoztak bennünket hozzá.

Ezen célunkhoz további lépést képezne az új, a III. hadikölcsön. Különösen akkor, ha sikerül a népek az eddigénél is szélesebb rétegét bevonni a hadikölcsön jegyzésébe. Ebben a tekintetben is legyenek példaképünk a németek, kiknél az első hadikölcsön alkalmával alig 1 és fél millió, de már a III. hadikölcsönnel negyvenmillió vettek részt. Nálunk kb. 300 000 en jegyeztek hadikölcsönt. A legnagyobb tételszámot a kisemberek jegyzése szolgáltatta. A kisemberek szervezete: a hitelszövetkezetek 110 000 jegyzést gyűjtöttek, ami élénken illusztrálja, hogy a nagy tömeget főleg a hitelszövetkezetek mozgatták meg.

A tömeg jegyzésének óriási jelentősége van. A tömeg lavina módjára ragadja magával az egyeseket, főleg a határozatlanokat, de sőt még a hadikölcsönben járatlanokat is és mondhatjuk, hogy a tömeg jegyzése jutatta sikerhez a hadikölcsönt.

Ezért mindenkinek, legfőképpen a nép természetes vezetőinek, a papoknak, tanítóknak, jegyzőknek oda kell törekedniük, hogy a nagy tömeget megmozgassák; oda kell hatniuk, hogy a legkisebb ember is megismerje, átértse a hadikölcsön lényegét, jelentőségét és azt az előnyt, ami belőle az egyesre és az államra hárul. Ajánlatos ebben az irányban a hitelszövetkezetekkel együtt működni, melyek a hadikölcsön érdekében az ország minden részében tartanak népgyűlést. Ha ezeken a gyűléseken több oldalról megvilágítjuk a nép előtt a hadikölcsönt, ha több tekintélyes vezető szól a néphez, akkor a nép sokkal inkább befogadja és megkedveli a hadikölcsönt, jobban átérzi a reá háruló kötelességet és szívesebben jegyez belőle.

Az, aki szomszédját, jóbarátját, rokonát, ismerősét meggyeri a hadikölcsönnek, már hazafias dolgot művel, de ha valaki úgy tesz, mint a német tanítók, kiknek gyönyörű táviratokban maga a császár köszönte meg a hathatós propagandájukat, — vagy ha mindenki úgy tesz, mint sok helyen a lelkes szövetkezeti vezetők, kik házról házra járva agitálnak, akkor azt a hadikölcsön apostola gyanánt állíthatják a jövő nemzedék elé.

Legyen mindenki apostola ennek a hadikölcsönnek és akkor biztos a nagy siker. Siker esetén pedig nagy lépéssel jutunk előre a kitűzött célunkhoz: a teljes pénzügyi önállóságunkhoz!

Csendes városi közgyűlés.

Csendes, nyugodt mederben folyt le tegnap Nagyvárad város törvényhatóságának közgyűlése.

Nagyobb felszólalások nem voltak, csak itt-ott volt egy kis vita.

A jelen voltak a Belányi telebbezésével sem tartották érdemesnek hosszabban foglalkozni s még az elől is elzárkóztak, hogy pártatlan és érdektelen nagy tekintélyű szakértő mondjon kritikát Belányi működése felett.

Csak azután minden dologban és mindenkiel szemben ilyen szigorúak legyenek azután ezek az urak.

A közgyűlésről a következőket közöljük:

A polgármesteri jelentés kapcsán a határtól küldött pénzdokumentumokra nézve tett megjegyzéseket a polgármester, amiket tudomásul vettek a jelentéssel együtt.

Tudomásul vették a miniszterelnök leiratát, melyben közli, hogy az olasz bitszegés alkalmából küldött hódoló feliratért királyi O Felsége köszönetet mondott, valamint közli Frigyes főherceg hadsereg főparancsnok köszönetét.

A magyar-lengyel egyesület átiratában kéri, hogy a törvényhatóság feliratot intézzen a magyar országgyűléshez a lengyel szabadság visszaszerzése iránt. A tanács javaslatához képest az érdemi határozathozatalt a világháború befejezése utáni időre halasztották.

A tanácsnak a közlelmezési viszonyok javítása érdekében tett intézkedéseiről szóló jelentést többek hozzászólása után tudomásul vették.

Baromfi-keltető telep.

A városi tanács beterjesztette javaslatát, amelyben 4000 korona megszavazását indítványozza a földmivelésügyi miniszteri kirendeltség által felállítandó baromfi-keltető és házinyul tenyésztő telepek támogatására. A telepek céljaira a Tisza Kálmán-téri Elek-féle házát bérelje ki a kirendeltség.

Weiszlovics Gyula elfogadná a tanács javaslatát, de a kibérlésre kijelölt helyet nem tartja megfelelőnek, hanem e célra alkalmasabb lenne a régi szőlőtelep, ahol minden szükséges kellék megvan.

Lukács Ödön felvilágosítja az előtte szólót. A város csak a 4000 korona hozzájárulást adja, minden más költséget a földmivelésügyi kormány fedez. Az állam szakemberekkel fogja az intézményt berendezni és vezetni. A baromfi-keltető helyiségben csak két napig lesznek a csirkék s azután felnevelés végett kiadják az előjegyzett gazdáknak.

A tanács javaslatát elfogadták.

Elfogadta a közgyűlés a tanács jelentését, hogy az élelmiszercikkek árusítására alakult értékesítő szövetkezet részére az Apolló-épületben ingyen bolt és raktárhelyiséget engedett át a város.

Drágasági előleg.

A mérhetlen drágaság folytán beállott súlyos megélhetési viszonyok enyhítése céljából a tanács előterjesztést tett, hogy a drágasági segélyben nem részesült városi alkalmazottak részére két havi fizetésnek megfelelő összegben drágasági előleget engedélyezzen a közgyűlés.

A közgyűlés az előterjesztést azzal fogadta el, hogy a drágasági előlegben mindazon alkalmazottak részesítendők, akik a 10 százalékos drágasági segélyben nem részesültek.

A megas tartályhoz vezető vízvezetési vasbeton kuszható akna létesítésére a szük-

séges 80000 korona költsön felvételét a Nagyvárad Takarékpénztártól, vita nélkül elfogadták.

A Kath. Legényegylet épületének bérbevételét az újvárosi polgári leányiskola céljaira, elfogadták.

Az első gyulai szövött és kötött iparúgyár r. t.-nak a kért egy évi időhaladékot a nagyváradai szövőgyár létesítésére engedélyezték.

Belányi felebbezése.

Belányi Imre felebbezéssel élt a polgármester azon határozata ellen, amelylyel őt a villamosmű igazgatói állásából elbocsátotta és a vele kötött szerződést felbontotta.

A tanács a felebbezés elutasítását javasolta.

Rimler Károly egy kijelentésre szorítkozik. Nem hagyhatja figyelmen kívül a Belányi által a bizottsági tagokhoz szétküldött körirat első pontját. Ebben azt mondja Belányi, hogy a bíróság is jogtalanul állapította meg a polgármesteri határozat azon intézkedését, hogy a természetben birt lakást 8 nap alatt hagyja el. — A bírő nem ezt mondta ki, hanem azt, hogy nem is kellett volna felmondani, mert nem birt volt. A szerződés felbontásával minden megszűnt és így a lakás is.

Dr Stokker József Belányit mint ügyvéd védi, de most mint bizottsági tag szólal fel. Úgy vállalta el a védelmet, hogy Belányi magát nem tudja bűnösnek s ha ki tudódnék, hogy Belányi tudva megrövidítette a várost, akkor leteszi rögtön a védelmet. — Ha Belányit a lopásban, csalásban ártatlannak nyilvánítja a bíróság, ez kellemetlen lesz a városra. Tehát most, amikor még nem látunk tisztán, nem ajánlatos a dologgal annyira sietni. Indítványozza, hogy mindaddig, míg a bíróság dönt, hogy bűnös-e, vagy nem Belányi, az elbocsátás kérdését hagyják függőben.

Rimler Károly: Mi közöm a bűnösséghez?

Dr Stokker József: az, hogy bűnös e, igen is érdekli a várost. Ez idő szerint még vitatható, hogy kárára volt-e Belányi a városnak. Úgy érzi, hogy ha a szőnyegen levő kérdést elhalasztják, az csak a város érdekében lehet, míg az ellenkező nem.

Halgassuk meg a szakértőt.

Károly Irén szólalt fel ezután s ezeket mondotta: Egy villamos telep igazgatójának arravalóságát, szakképzettségét, üzleti és üzemi ügyességét elsősorban abból ítéljük meg, hogy a vezetése alatt a telep jövedelmező-e vagy sem; hogy az üzem biztonsága, folytonossága a követelményeknek megfelelő-e vagy nem; hogy minden intézkedése az üzem és üzlet érdekében történik-e vagy nem. E kérdéseknek elbírálása, eldöntése még normális körülmények közt is, mikor a vezető jóbizettségének, büntlen kezelésének a gyanúja sem forog fenn, arra hivott, tapasztalatokban gazdag kiváló szakértelmű feladatok; annál inkább oly esetben, mikor az igazgatót azzal vádolják, hogy működése a telep érdekeit veszélyezteti és súlyos anyagi károkat okoz.

Ebből a helyesnek, igazságosnak tartott elvből indulva ki, a felügyelő bizottság azon ülésén, mely az igazgatót állásától felmentette, azt indítványoztam, hogy állapítsa meg a város fizetett villamos szakértője, Schlatter Alfréd, vajjon az almamezői szénrel való kísérletezés az üzem érdekében indokolt-e vagy nem; vajjon a Pluto-Stokker-féle tüzelési rendszer behozatala az üzembiztonsága, a kazánok termelőképességének megjavítása szempontjából történt-e vagy nem; vajjon az igazgató rendkívüli intézkedései a rendkívüli idővel oki összefüggésben vannak-e, vagy pedig szakszerűtlennek, nem az üzem érdekét szolgálják, piáne a várost megkárosítják.

Ajánlatom elvetették; mert a szakemberek szakvéleménye a kérdéseket csak el-

posványosítaná, elhomályosítaná; mert nem szakember a szakemberek véleménye alapján nem tud eligazodni, nem képes tiszta képet magának alkotni; mert a szakembereknek Belányi Imrére egybehangzó jó jelentései után is az igazgató másirányú szabálytalanságai miatt a város szolgálatában nem maradhat. Nem cáfolom meg e felfogásokat, megcáfolja az élet és az igazságszolgáltatás minden irányu praxisa.

Mert egész tisztelettel kérdem a tek. törvényhatóságot, van-e köztünk csak egy is, ki nyugodt lelkiismerettel állíthatná, hogy pl. a Pluto-Stokker féle berendezés a városnak kárára van, mint a feljelentők állítják, vagy pedig a város hasznára, mert Belányi szerint évenként 8 ezer korona hasznot hoz e tüzelési rendszer s emellett az üzem biztonságát szolgálja, a kazánok nagyobb termelőképességét mozdítván elő. Belányi számadatokkal igazolja álláspontját, a legutolsó polgármesteri jelentés erről mélységesen hallgat. De tegyük fel, hogy e jelentés megpróbálta volna a cáfolatot: hát melyik félnek adjunk igazat? Nem indokolt-e egy pártatlan, a vitán kívül álló szakembernek objektív ítélete?

De tovább megyek tek. törvényhatóság. Hát egyetértünk-e a legprimitívabb, a legfontosabb kérdésben: vajjon Belányi Imre vezetése alatt a villamosmű jövedelmezett-e vagy sem; ha igen, évenként mennyit. A város főszámvevője a várad Friss Újság f. évi augusztus 29. számában interjú alakjában oda nyilatkozik, hogy a városi villamosmester nem jövedelmez semmit, pedig legalább 1—2 százalékot hozhatna. A helybeli lapok e birt terjesztik; megszületik a közvélemény. Előjönnek az ajánlatok a bérbeadásra. Belányi Imre pedig, a városi számvevőség és a felügyelő bizottság könyvszakértőinek közreműködésével kimutatja, hogy a villamosmester jövedelme 1913-ban 12 százaléknál nagyobb, tehát 3 millió befektetésnél legalább 370000 korona a tiszta haszon; 1914-ben 10 százalék a jövedelem, tehát három és félmillió befektetésnél 350,000 korona a tiszta jövedelem. Kinek higgyünk? Ki ért ezek közül a könyveléshez és ki mondja meg az igazat? Mindegyik tekintély, mindegyik kifogástalan, becsületes. — Pedig tisztán kell látnunk, az igazságot semmiféle érdekért fel nem áldozhatjuk. Ilyen bizonytalan helyzetben ki tud nyugodt lélekkel állást foglalni abban a kérdésben, hogy Belányi Imre vezetése alatt hozott-e jövedelmet vagy sem a villamosmester? Mert az csak nem lehet előttem közömbös, hogy a legutóbbi négy év alatt a villamosmű egymillió koronánál tényleg több hasznot hozott-e, vagy semmit. Más szemmel nézem elkövetett szabálytalanságait, ha azokból pozitív haszna volt a telepnek, mintha azok megkárosították a várost.

De egyéni reputációm érdekében is kérem a tek. törvényhatóságot, hogy e kérdést pártatlan szakértővel hozza tisztába. Nagyon jól tudja a tek. törvényhatóság, hogy minden új gép beruházásánál itt felszólaltam, s a tek. törvényhatóság bizalmával mindig megfiztettem s az új gépekhez szükséges fedezetet megszavazta. Nem lehet tehát reám közömbös az, hogy a villamosmű még a háborus időben is hozott-e 10 százalékot, vagyis ha a befektetés 3 és fél millió, 350,000 korona hasznot, vagy pedig még a legbékésebb időben sem hozott semmit.

Indítványozom tehát 1. hogy a város a könyvszakértővel állapítsa meg, vajjon tényleg hozott-e és mennyi hasznot a villamosmű az utóbbi négy év alatt, vagy pedig semmit,

2. hogy műszaki szakértője mondjon véleményét mindazokban a kérdésekben, melyek az üzem biztonsága, jövedelmezősége, rentabilitása ellen felmerültek.

Hlatky Endre főispán azt fejtegeti, hogy azért, mert a bíróság bűnügyet nem talál, fegyelmi téren követhet el valaki megtorlást

igénylő dolgot. A Károly Irén indítványa nem tartozik a most tárgyalás alatt levő kérdéshez, s ezért nem is bocsáthatja szavazásra.

A dr. Stokker József halasztó indítványának elvetése után Belányi felebbeszését elutasították.

A Hadi Termény r. t. től újabb 200 wagon buza átvételét elhatározták.

A még hátralevő apróbb ügyek elintézése után

az interpellációkra

tértek át.

Balogh Döme a város 1914. évi zárásádmadását sürgette.

Ugyancsak Balogh Döme kifogásolja, hogy a két évvel ezelőtt tartott városatyaválasztások tárgyában a közigazgatási bíróság által ez év január elején elrendelt vizsgálat miért nem lesz foganatosítva.

Rimler Károly polgármester a késedelemmel azzal menti, hogy a polgármesteri hivatal személyzete részben a haretéren, részben pedig helyettesítéssel van elfoglalva.

A válaszokat tudomásul vették s a közgyűlés véget ért.

A szociális misszió-társulat előadása a Kath. Körben.

— Rónai Petra, Rónai Paula. —

A szociális misszió társulat két nővére tartott előadást tegnap a Katholikus Kőr Szent László termében, nagyszámu női közönség jelenlétében. A két nővér páratlan közvetlenséggel, igazi hűséggel festette a misszió társulat igazi hivatását.

A megnyitó beszédet Szilágyi Dózsa prém. rendi tanár mondotta. „Minden emberi alkotás — mondotta — magán hordja az alanyiságot, a subjektivitást, az emberi szellem megnyilvánulását. Bármily fanatikusak is vagyunk, mégis beleviszük minden működésünkbe erkölcsi világunkat, erkölcsi lényünket: magát az Istent, akár az irodalomba, akár a művészetbe, annak bármely ágába. Éppen ezért szükséges az egyéneken uralkodó törvény, mely mindennek a létföltétele, mely mindenütt vaskövetkezetességgel érvényesül. Ez a törvény azonban nem a szabadság tiprása, hanem annak életföltétele. Ezek a törvények nem a szociológusok működésének eredményei, hanem ezek az emberi szívbe, az erkölcsi erőbe vannak beolttva.

Ennek az egészséges eszmévilágnak a letéteményese a budapesti szociális misszió-társulat, amelynek két nővérét üdvözölheti Nagyváradi közönsége.”

A közönség üdvözlő tapsai között lépett az emelvényre Rónai Paula.

Rónai Paula beszéde.

Ismeri a váradai intelligens közönséget, amely méltóképen pártolja is a szociális misszió társaság eszméit, csak az a baj, hogy sokan nem tudják megérteni. Tenni és tenni kell másokért, adni és adni kell másoknak, de nemcsak a testi, hanem a lelki sebeket is be kell kötni. Nem arra kell törekedni, hogy minket megértsenek, hanem, hogy mi értsünk meg másokat. S bár tudjuk, hogy mindenki ért valami keveset a mentéshez, de mégis szükség van mentőkre, szükség van tűzoltókra és szükség van így sok, de sok egyesületre is. Némely egyesületnek a munkájára azonban egy egész életet kell szentelni. Farkas Edit belátta, hogy a nők is sokat tehetnek a társadalom-

ban, de kell egy állandó sereg és ez a szociális misszió-társulat.

Sokan nem tudják megérteni, hogyan lehetséges, hogy valaki egész életét, ifjúságát egy bizonyos cél elérésére feláldozza. — Midőn Isten lenézett teremtés után a földre és meglátta az embert a maga tehetetlenségében és gyámoltalanságában, úgy megszerette, hogy ezt a szeretetet magával vitte még a keresztfára is. A tudósokat igen, de a lelki mentőket nem érti meg a világ. A lélek mentésre pedig lelki hajlandóság és oly hivatás kell, mely a lélek mélyéből fakad. Most, amidőn az egész világ lángba van borulva, olyan nagy adóssággal tartozunk a mi katonáinknak, melyet vissza fizetni sohasem tudunk. Ha a szegénységet, a nyomorúságot megkarjuk ismereni a maga valójában, akkor csak Pestre menjünk.

Nézzünk be a pisca odukba, melynek lakói az éhségtől alig tudnak vászorogni. Vannak olyan esetek, melyekről a növédelmi iroda tud. A háboru egyik igen rossz következménye, hogy a bűn igen nagy mértékben grasszál. Tudjuk, hogy a nagy idők nagy emberekkel születnek és mit látunk? Azt, hogy ennek a mai nagy időknek a hatása például a színművészetre vagy a drámára nem valami nagy. S hogy ez nagy baj, azt a laikus ember is beláthatja. Most olyan művészet kell, melyet a lélek kíván. Most tenni kell mindenkinek és ki-ki a magakörében egymagában is igen sokat tehet. Volt egy nő, aki egész idejét annak a szent célnak szentelte, hogy a monetszázadba beosztott katonákat elvitte a gyónatatószékbe. Így egy missziós nővér rábeszéléssel megmentett egy leányt attól, hogy férjhezmenjen egy olyan emberhez, aki mennyasszonyának tudta nélkül rablógyilkos volt.

A szentírás tanúsága szerint midőn Krisztus megkérdezte az inasakadt embert, hogy miért nem bocsátkozik a vízbe, az azt felelte, hogy nincs ember, aki őt belemerítse abba. Ugyanígy állunk most is. Sokan várnak, egy mentő, egy segítő kezét, amelyre ők rátámaszkodva felemelkedhesnek. Igen, nincs ember, tehát álljunk mi a sorompóba és mondjuk Krisztusnak: Itt van, kész a szívem, mit eszáljak?

A közönség meleg tapsokkal honorálta a rendkívül szívhez szóló előadást.

Rónay Petra előadása következett ezután.

Rónai Petra beszéde.

A bájos közvetlenséggel előadott beszéd nagyobb vonásokban a következő volt:

Mindenki érzi a sok nyomorúságot és hogy ez ellen tenni kell. És megértették a magyar nők, s tömörültek, beállottak önkéntes ápoló öknök s ellátogattak a szükség-lakásokba, hogy a súlyos és szent időkben nyhítsanak a magyar katonák fájdalmán s részesei legyenek annak a nyomornak és nélkülözésnek, amely súlyos teherként nehezedik az itthonmaradottak vállaira. Szentek e helyek, mert megszentelte azokat a fájdalom és a nélkülözés. De nem elég csak a fehér ápolónői kosztüm felöltése, az ápolta lelkét is kell vinni, oda kell adnunk magunkat. Van az emberben egy tulajdonság az anti szociálista érzék. Az ember csak magával törődik s ha ad, jutalmat és tiszteletet követel érte. Megértetjük a magyar katona szavait, midőn az ápolónő odamegy hozzá és fájdalmait felől kérdezősködik, hogy nyhítsen azokon s ő azt mondja az ápolónőnek, hogy hagyjon nekem békét.

De nem kell békét hagyni neki, hanem békét adni. Jól esik elgondolni, hogy Magyarországon, mely nagy tárházai vannak sebesült-k fájdalmainak. Munkácsra 1000 ágyas kórházunk van, ahol Almásy grófné egy magyar német ápolónői kolóniát szervezett, mely fáradhatatlanul dolgozik éjjel nappal. De nem elég a karitatív munka. Kell még ehhez, hogy önmagunktól is ad-

junk valamit, s tudjunk lemondani. Nehéz dolog ez, mert az emberrel születik az önzés, s az idők folyamán belenevelődik. Ez a szociális misszió-társulat egyik célja, hogy munkánkba lelket is vigyünk. Ép ezért érthető annak a mozgalomnak megindítása, amelynek célja, hogy mi adjunk és ne várjunk érte dícséretet és kitüntetést. Ennek a nagy eszmének kiviteléhez. Svájcban önmegtartózkodási heteket tartanak, s ez önmegtartózkodásból keletkezett filléreket oda adják a jótékony célinek.

Sokat fáradozott a szociális misszió társulat ennek Magyarországon való népszerűsítésén és úgy örült a Társulat, midőn a füsttelen nap megtartását olvasta. De az örömből fájdalom lett, midőn látták, hogy a füsttelen napon az emberek szivarral és cigarettával jártak az utcán. Adakoztak az emberek, de nem adták oda önmagukat. Nagy és szent dolgokat csak akkor tehet az ember, ha lelkét és szellemét is odaadja. Mert nemcsak a fegyver, hanem a szellem is győzhet. A germán fegyverek dícsősége is a nép szellemében rejlik, mert munkájába beleviszi egész énjét. Ez a célja a szociális misszió-társulatnak is és szívből kívánja a szociális karitatív munkának ezt a győzelmét. (Kitörő tapsvihar.)

A két missziós nővér nagy tetszést keltő beszéde után Szilágyi Dózsa fejezte ki köszönetét a két missziós nővérenek, akik ennek a nagy célnak szentelték egész életüket, amelynek elérésére megvetnek minden fáradtságot, hogy isteni hivatásuknak teljes mértékben megfelelhessenek. Szent Benedeket állítja elének a szociális misszió társulat, amelynek két nővérét legmelegebben üdvözöljük. Végül azon óhaját fejezi ki, hogy ez a szent igazság, ez a szent eszme hódítsa meg a nagyváradi közönséget is.

Az ünnepélyt az Orsolya Szüzek zárdája énekkarának szép éneke fejezte be.

Görög ágyuk angol hajók ellen.

Budapest, október 21. (Saját tud.) Athénból jelentik: Tegnap reggel Kalkydike félszigeten a Karaburim foknál az angolok partraszállást kíséreltek meg. A görög erőd parancsnoka Melykide ezredes kérddőre vonta az angol parancsnokot, hogy milyen jogon szállit partra csapatokat. Az angol parancsnok bizonyos megegyezésre hivatkozott, mely Anglia és Görögország között ebben az ügyben történt.

— A megegyezésről nincs tudomásom. Semmiféle utasítást sem kaptam ebben az irányban ezért a partra szállást nem engedem meg! Tiltakozott az erőd parancsnoka. Mivel pedig az angol parancsnok nem engedelmeskedett és a csapatokat partra akarta szállítani, az erőd parancsnoka az erődágyukat a hajókra irányította, mire az angolok visszatértek a hajókra és eltávoztak.

Szerbia fogy.

Budapest, okt. 21. (Saját tudósítónktól.) Zúrikkól jelentik: **A szövetségesek eddig Szerbiának egy nyolcadrészet foglalták el.**

Ferdinánd vaskeresztje.

Szofia, október 21. (Saját tudósítónktól.) Vilmos császár Ferdinánd királynak az első másodosztályu vaskeresztet adományozta.

Kerékjártó Duci hangversenye a Vörös-Kereszt javára.

**Ma a Kath. Kör Szent László-
termében lép fel.**

Kerékjártó Duci engedve a minden oldalról megnyilvánuló óhajnak folyó hó 22-én este 8 órakor a Vörös Kereszt Egylet javára a Katholikus Kör Szent László termében egészen új műsorral tartja második és — fájdalom — utolsó hangversenyét.

A művész ez alkalommal Lolo, Schubert, Moszkovszky, Hubay és saját szerzeményét adja elő.

Biztos tudomásunk szerint a hangversenyen közre fog működni Seh Gella kisasszony, ki daljával fogja a közönséget gyönyörködtetni.

Ugy Kerékjártó, mint Seh kisasszonynál a zongora kíséretet Diemel Oszkár a hírneves zongoraművész vállalta magára.

Műsor: 1. Tartini—Hubay Ödög trilla. 2. Lolo: Spanyol symphonia. 3. Énekes. 4. Schubert—Wilhelmy: Ava Mária. 5. Donáth: Humerek. 6. Schubert: A méhecske. 7. Kerékjártó Duci: Nagymama mesél. 8. Moszkovszky: Gitár. 9. Énekes. 10. Variációk egy magyar téma felett.

Belépti jegyek: Fentartott hely 3 korona, zsöllye 2 korona, álló hely 1 korona, álló hely 60 fillér. Ma reggel 8 órától a Hegedüs hírlapirodában, délután 3-tól a Katholikus Körben válthatók.

Miután a hangverseny jótékony célra rendeztetik, felülfizetések szívesen fogadtatnak.

Kerékjártó első felléptével egészen meghódította Nagyváradi műértő közönségét. Játéka elragadó, átszöve egy gyermeki lélek naiv bájával, e mellett már teljesen kiforrott művész, aki az érzések egész skáláján játszik. Alig nőtt ki a csodagyermek korából s már is meglep teljesen kifejlett művészetével. Meg kell hallgatni ezt a majdnem gyermekművészt, mert benne nevelődik egy nagy művész fejlődése, aki nem sokára egyike lesz Európa legnagyobb hegedűművészeinek, aki hivatva van arra, hogy a magyarság művész nevével világhírűvé tegye. Aki művészetében már is elérte azt a művészi tökélyt, ahol a legnagyobbak kezdődnek.

Hegedűjéből csodás hangok áradnak, amelyek felragadják a lelket a legtisztább gyönyör világába s technikája elkápráztat.

Kerékjártó Duci mindamelllett még zeneszerző is, aki saját zeneszerzeményeivel ép oly magas hatású hatást ér el, mint a nagy zeneszerzők műveivel, melyeket oly fentönten interpretál. És megvan még az a vonzóereje is, hogy egészen a miénk, akinek csodás hurjain egy magyar lélek búbája szól.

Ezen a hangversenyen bizonyára ott lesz mindenki, aki az igazi művészetben gyönyörűségét találja.

*** Zsuzsi kisasszony** a Rákóczi-úton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Simor Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedűk, gramafonok eladása és javítása elesőárban. Már különlegességek.

..HIREK..

*** Vaskereszttel kitüntetett Vilmos huszártisztek.** A városunkban oly népszerű gáláns Vilmos huszártiszteket ismét gyönyörű kitüntetés érte. Az ellenséggel szemben tanúsított hősiességükért tizenhárom huszártiszteket tüntetett ki a német császár a másodosztályú vaskereszttel. E kitüntetés annál nagyszerűbb, mert szebb és méltóbb kitüntetés nem is érhetne volna az ezred tisztjeit, minthogy ezredtulajdonosok, Vilmos német császár tüntette ki őket. A kitüntetett huszártisztek névsora a következő: Toepke Erik alezredes, Fanta Géza, Homorogely Pál, Malanotti Lajos, báró Schwaben-Durneiss Gyula, Worisek Ernő, Telegdi József századosok, Adda Alfréd, Detrich Gyula, Kürthy Ernő, Rakovszky György főhadnagyok, Orosz András hadnagy, Horváth József és Nadányi János zászlósok. Valamennyien a vaskereszt másodosztályát kapták. De kívülük is még több a váradiakat érdeklő kitüntetés történet. Így Békésy Gyula vezérkari alezredes és báró Podmaniczky Endre őrnagyot szintén a vaskereszt másodosztályával tüntette ki a német császár.

*** Jelentkezések és panaszfölvételek a fogyasztók szövetségében.** Minthogy a különféle panaszokat bejelentő közönség a délelőtti órákban is nagy számban keresi föl a Nagy Sándor utcai irodát, ahol ilyenkor más irányú az elfoglaltság; ezúton kérjük a fogyasztó közönséget, hogy akár panaszt kíván bejelenteni, akár csatlakozást, ezt kizárólag délután 4-6-ig legyen szíves eszközölni a Nagy Sándor-utca 17. sz. alatti irodában. Ezenben értesítjük a közönséget, hogy a fogyasztók szövetsége egy nagyszabású szervezetet létesít, mely belépő tagjai számára a termelőtől fogja beszerezni a szükségleteket s amennyiben minden más közvetítő elemet kizár, módjában lesz nem csupán a szükséges élelmiszerekről, hanem annak tisztességes áráról is gondoskodni. A jegyzések már megindultak és igen szép eredménnyel kecsegtetnek. A csatlakozni kívánók a fentemlített helyiségben 4-6-ig jelentkezhetnek, ahol bővebb információval szolgálhatnak. A „Fogyasztók Szövetség”-ének permanens bizottsága.

*** A város tojást és hagymát árusít** **Értesítés.** A városi közlemezési ügyosztály friss, lámpázott tojást folyó hó 22-étől kezdve a Szent László tér 5., a Szent László tér 16. és a Teleki utca 4. sz. alatti városi liszt és élelmiszer raktáron kívül még a következő helyeken ugyint: A Kolozsvári-utca 55. szám alatti raktárban, a Rákóczi-ut 8. sz. alatti raktárban és a Temető utca és Halász-utca sarkán levő raktárban is árusít. Amíg a készlet tart, a liszt vagy zsir utalványok felmutatása mellett minden családtag további intézkedésig heteként 2 db tojást vásárolhat darabonként 17 filléres árban. — Ez alkalommal tudatom a város közönségével, hogy folyó hó 23-ától kezdve az élelmiszeri ügyosztály által beszerezett faj vörshagyma a piacon minden nap kilónként 76 fillérért kerül árusításra. Azok, akik hagyma szükségletüket

előre óhajtják beszerezni, addig, amíg a készlet tart, minden hétfőn, kedden és pénteken délután 2-től 5 óráig nagyban is vásárolhatnak hagymát a Pannónia-kávéház alatti raktárhelyiségünkben (Bémer tér) 50 kiló, vagy ennél nagyobb mennyiségben, kilónként 74 fillérért. Nagyváradi, 1915. okt. hó 21-én. Lukács Ödön, főjegyző.

*** A pápa háborús miséje.** A la Suisse című genfi lap római tudósítója azt a nevezetes eseményt újságolja, hogy a pápa október 10-én személyesen celebrált ünnepi misét a Szent Matild kápolnában, amelyet ez alkalomra újra megnyitottak. Ezt a kápolnát esakis olyankor nyitják meg, amikor az egyházat, vagy az országot, vagy a világot valami nagy veszély fenyegeti. Legelőször a catalanumi ütközet idején szolgáltattak e kápolnában misét, később pedig a tizenhatodik században pusztító híres pestisjárvány idején, az avignoni önkéntes száműzetés kezdetekor, 1813-ban a népek esatája idején és hasonló nagy alkalmakkor.

*** Egy nagyváradi joghallgató kitüntetése.** A múlt év novemberében vonult be a 101. ik gyalogezredhez Csathó Sándor joghallgató, Csathó Jenő bírósági végrehajtó fia. A fiatal jogász a tavaszi kárpáti harcokban vett részt először s hat hónapi hősi harc után betegen jött haza s csak egy pár hete, hogy ismét felkerült a frontra. A napokban levelet írt édes apjának, melyben tudatja vele, hogy századával sikeresen visszavert egy nagy túlerővel induló orosz támadást, amiért zászlóssá léptették elő.

*** Népfőlkelő munkások jelentkezése.** **Hirdetmény.** Felbivom mindazon B) alosztályú népfőlkelő szakmunkásokat és iparosokat, akik a folyó évi október hó 11-től kezdődőleg a mai napig esetleg még nem jelentkeztek, hogy ebbeli kötelezettségüknek mulhatalanul tegyenek eleget, azoknak pedig, akik már jelentkeztek, szigorú kötelezettségükre teszem, hogy lakásváltozásukat hivatalomban (katonaugyosztály, II. em., 33. sz. szoba) mindenkor a legpontosabban jelentsek be. Nagyváradi, 1915. október hó 20. Eleméry Ferenc, katonaugyi tanácsnok.

*** Gyapju szállítás.** A magyar kir. kereskedelmi Múzeum gyapju-rongyak behozatala tárgyában a következő közérdekű átiratot intézte a kamarához: „Értesülesem szerint a német birodalmi kormány hajtandónak mutatkozott magánfelek által, megállapíthatólag a folyó év július hó 5-ig Németországban vásárolt mügyapju, továbbá a folyó év szeptember hó 22-ig vásárolt münyő és katonai célra alkalmatlan gyapju-rongyaknak kivételét bizonyos kontingensig engedélyezni. Felkérem a tek. Elnökséget, szíveskedjek a kerületéhez tartozó posztó- és mügyapjügységeket, valamint a nagyobb rongykereskedő cégeket haladéktalanul felszólítani ily vásárlásaik — saját érdekükben — azonnali bejelentésére és megfelelő igazolására. A bejelentéseknél külön feltüntetendők a gyapju kötöttáru rongyak, a münyő és katonai célokra alkalmatlan gyapju-rongyak. Igazolásul az eredeti kötelevél, számla, vagy más okmány eredetben és ezek másolata küldendő be az aulirott igazgatóságához úgy, hogy azok legkésőbb folyó hó 26-ig kezeinkhez érkezenek. Miután a másolatoknak az eredeti okmányokkal való teljes megegyezését igazoltam, az eredeti okmányokat vissza fogom juttatni az illető cégek címére.” Nagyváradi, 1915. október hó 21. A nagyváradi Kereskedelmi és Iparkamara: Dr. Moskovits József sk., elnök. Dr. Sarkadi Lajos sk., titkár.

Temetés. Nagy részvét mellett ment végbe tegnap délután a köztiszteletben álló *Fuszek* család legidősebb tagjának: *Fuszek* Máriának temetése. A végtisztességen a rokonok, jóbarátok és tisztelők zsunfolásig megtöltötték a gyászház udvarát. A virágokkal, koszorúkkal borított díszes érekeporsó felett *Materny* Imre ág. evang. lelkész remek gyászbeszédet tartott, melyben méltatta az elhunyt derék nő példás életét. Ezután megindult az impozáns gyászmenet a *Rulikovszky* temetőbe, hol az elhunytat a családi sírhelyen helyezték örök nyugalomra. A koszorúk feliratai a következők voltak: Felejthetlen kis mamának — a *Hilf*-család. Felejthetlen *Mariskának* — Szeretettel özv. *Fülöp*né. Öszinte részvéttel — *Csákné*. Utolsó üdvözlétül — a *Csillag*-család. Szerető huga *Mariska* — Kedves *Mariska* néninek. Testvéri igaz szeretettel — *Gyula*, *Gusztáv*, *Lajos*. Tisztelet jeléül a jó *Mariskának* — *Molnár József*. A díszes temetést *Weiszlovits* Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

Pályázat a nagyváradai helyőrség élelmezésére. Ertesítés. A nagyváradai cs. és kir. helyőrségi közétkezés kezelősége az 1915. november esetleg december hónapra zsír és fűszer szükségletre árlejtést hirdet. Ajánlat terjedő sertés és növényzsírra, főző- és kenyérlisztra, darára, mekarónira, levestészta, turó, szilvaiz, rizs, törmelékrizs, árpagyöngy, köles, bab, borsó, lenese, só, bors, paprika, fahéj, kömény, pörkölt és darált kávé, franc kávé, ecet, sáfrány, olaj, hagyma, zöltség és zsemlyemorzsára. Ajánlatok írásban, zárt borítékban október 25 délelőtt 11 óráig a közétkezési kezelőség irodájában adandók be. Részleges feltételek a közétkezési kezelőség irodájában tudhatók meg. (Vár, 46. sz. szoba) Nagyvárad, 1915. évi október hó 21. A nagyváradai Kereskedelmi és Iparkamara: *Dr. Moskovits József* s. k., elnök. *Dr. Sarkadi Lajos* s. k., titkár.

Halálozás. *Schneider* János gyulai építőmester, Békésmegye bizottsági tagja, élete 58. évében hosszas szenvedés után elhunyt. Temetése tegnap, okt. 21 én délután nagy részvét mellett ment végbe Gyulán.

Elesett hőseink sirjának megvilágítására a következő adományokat kaptuk: *Oláry Gyuláné*, *Harmathy Károlyné*, *Pallay Lajosné*, *Fráter Imréné* 10-10 kor, *Róth Adél* és *Olga* 10 szál gyertya, *Palásthy Gyuláné* művirág üzletéből 100 drb. papirgyertya lámpát. Mindezen adományokat hálaosan köszönjük és kérjük a vidéki közönséget is, hogy virágot legyen szives küldeni. November elsején reggel 9 órától kezdve a *venecsi*, *olaszi* és *ujvárosi* temetőben ott lesznek a *Jobbkéz* hölgyei, kik azt átveszik. A temetőben mintegy 400 sir van, oda kérjük a legtöbb virágot s gyertyát küldeni. A *Jobbkéz* hölgyei minden fejfára egy kis muskátli esokrot is kötnek. A *Jobbkéz*.

Hogyha megállnak a vonatok. Az utasoknál főleg katonaságnál töltetlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakaó tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tej és tejpör, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi *Domány*-féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kg. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. *Sóshering*, *össze*, *fillé*, *bismark*, *rollmopsz*, *ruszli* stb. stb. Télire teavásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drb. 45 fillér. 1 üveg *Diana* sósborszesz 50 fillér. Vigyázat! Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag *Aszódi Mihály* *Kossuth* utca *Sas* palota és *Rákóczi*-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságnak, külön ajánlat. Telefon sz. 635.

Kiadó november elsejére *Rákóczi* utca 7. szám négy szoba fürdőszobával, *Körös* utca 15. sz. ö'szobás modern ujlakás, értekezni ott és *Oláry* I. cégnél

Poloskeirtó NOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag *Farkas* István *Apolló* drogeriájában *Rákóczi*-ut 7/B.

CIPÓ

ujdonságaim megérkeztek!

Reichard Dezső

Rákóczi-ut. Orsolya zárdá épület.

Bükkhasábtüzifa prima, száraz kapható 100 cm. magas és 150 cm. széles méretekben termelt erdei méterenkénti 12 korona 10 filléres ártan. Kábaláspataki erdőnkben *Mezőtelep*d mellett. *Sternberg* cég *Fugyivásár*hely.

Családi rum vaníliával vagy ananász ízzel literje K. 3'20. Mindenféle likör essentiák 1 üveg 60 fill. *Cognac* legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1'20. Kapható *Farkas* István „*Apolló*” drogeriájában *Rákóczi*-ut. 7/B.

Falusi fuvarosok az egész téli időnyre fuvarozásra felvételnek. *Kapucinus*-utca 19. sz.

Köhögés, hurut, rekedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: *Farkas*-féle *hurut-szeletkét*. Ára K. — 60 Kapható, *Farkas* István *Apolló* drogeriájában *Rákóczi*-ut 7/B. Telefon: 13-02.

Nős, óvadékképes üzletvezető kerestetik a *mezőbikácsi szövetkezet*hez, 90-110 kor. havi fizetéssel, lakás. Rokkant katonát is elfogadunk. Ajánlatok *Szilágyi* Antal tanítóhoz küldendők.

Ertesítés. A Polgári Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett II. kibocsátású hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

Három liter **Családi rumot** készíthet bárki pár percz alatt a *Farkas*-féle *családi rum*-kivonattal. Ára 60 fillér. *Családi thea* kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható *Farkas* István „*Apolló*” drogeriájában. *Rákóczi*-ut 7/B.

A Nagyváradai Hitelbank rt nál jegyzett II. hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények beszolgáltatása ellenében átvehetők.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Pénteken: *Kis gróf*.
Szombaton: *Lyon Lea*.
Vasárnap délután: *Zsuzsi kisasszony*.
Vasárnap este: *Lengyelvér*.

A kis gróf. Pénteken este az elmúlt idények egyik legközkedveltebb operetteje *A kis gróf* kerül színre, amelynek címszerepe *Tompa Bélának* egyik legmaradandóbb alkotása. A fő női szerepet *Sz. Zsigmondy Anna* éneklí és kinek *Csillag Rózsija* egyike a legpompásabb szerepeinek.

A Lengyelvér. *Pompás* estje lesz vasárnap a *Szigligeti* színháznak. *A Lengyelvér* foglalja el az estén a repertoirt. Ez az előadás különös érdekességgel kedveskedik a közönségnek, amennyiben ez alkalommal *Bihari Sándor*, a szintársulat jeles baritonistája egyik legszebb szerepében mutatkozik be. A gyönyörűen hangszerelt, művészi zenéjű operettben a legjelentősebb feladat *Sz. Zsigmondy Annára* vár, aki ezt a feladatot kétségtelenül kiválóan fogja meg is oldani.

Legujabb táviratok.

Nagy bolgár győzelem.

A bolgár főhadiszállás jelentése.

Szofia, okt. 21. (Saját tud.) A bolgár seregek ma elfoglalták *Negetint*. A bevonuláskor a szerbek pánikszerűen menekültek. *Vranja* vidékén 20 kilométer szélességben elfoglaltuk *Morava* völgyet. *Vranjában* kétmillió töltényt, egy millió frank értékű dohányt, a *bojanovicsi* pályaudvaron 10000 métermázsa szenet zsákmányoltunk. A *Bregalinica* völgyben a leggyorsabban haladunk előre. *Stijek*, *Klisliveti*, *Nikola*, *Kratovo* városokat elfoglaltuk.

A felszabadított területek lakossága leirhatatlan lelkesedéssel és virágessóval fogadja katonáikat.

Török csapatok Szerbia ellen

Budapest, október 21. (Saját tud.) *Párisból* jelentik: **A bolgár görög határon számos török osztag nagyszámu tüzérsséggel Szerbia felé nyomul.**

Nis el van vágva az antanttól.

Rotterdam, október 21. *Londonból* táviratozzák: Feltűnő, hogy *Nisből* semmiféle közvetlen távirat nem érkezett és hogy azt a hirt sem cáfolták meg, hogy a bolgárok elvágták a *nisi* vasutvonalat és győzelmesen nyomulnak előre. Itt csak annyit tudnak, hogy az *Avala* hegy körül több napig elkeseredett harcok folytak. Ezeket a harcokat azonban nem tartják olyan fontosoknak, mint a német csapatok előrenyomulását a *Morava* völgyében, mert ez az egyetlen használható katonai ut *Szaloniki* felé.

Vége a nyugati offenzívának.

Berlin, október 21. (Saját tud.) *A Times* jelentése szerint a nyugati offenzívát végleg abban hagyták. Az offenziva újra felvételéről ez évben szó sem lesz.

Nis kiürítése.

Szofia, október 21. (Saját tud.) **Nis kiürítése még egyre tart. A kormány a hadvezetőség és a sajtó elköltözték. Az osztrák-magyar és német hadifoglyokat Mitrovica felé szállították.**

Tárgyalások Szofia és Athén között.

Budapest, október 21. (Saját tud.) *Szofia* és *Athén* között fontos tárgyalások folynak a korábbi mace-

don terület jövő elhatárolásának kérdésében. Görögország ugylátszik új területekkel fog gyarapodni.

TANÜGY

Magánvizsgálatok az újvárosi közs. polgári leányiskolában. Mindazon magántanulók, kik a karácsonyi időszakban az újvárosi községi polg. leányiskolában óhajtanak magánvizsgát tenni, I. K. és bályeggel ellátott kir. Tanfelügyelőséghez intézett kérvényüket november 1-ig adják be az igazgatósághoz. Szükséges melléletek: 1. Utolsó évi iskolai bizonyítvány. 2. Születési anyakönyvi kivonat. 3. Községi bizonyítvány. Nagyvárad, 1915 október 20. Özv. Beleznay Antalné, igazgató.

IRODALOM

A „Vasárnapi Ujság” október 17-iki száma folytatja érdekes harctéri képeinek közlését: képeket ad az elfoglalt Belgrádból, a Szereth-nelléki harcokról, az égeri fogolytáborról stb. Szépirodalmi olvasmányok: Laczkó Géza és Kuprin regénye, Szöllösi Zsigmond tárcái, cikk az orosz forradalomról stb. Egyéb közlemények: Trapezunt bombázása, s a rendezeti rovatok: a háboru napjai, Irodalom és művészet, Sakkjáték, Halálozás stb. — A „Vasárnapi Ujság” előfizetési ára negyedévre öt korona. Megrendelhető a „Vasárnapi Ujság” kiadóhivatalában (Budapest, IV., Egyetem-utca 4)

A Társaság. Szébbnél-szebb aktuális fényképtöltelek díszítik Dobay István hetilapjának legújabb számát, mely ezúttal is kiváló szöveggyűjteménnyel bővíti olvasóinak. Lázár István folytatja regényét. Somlay Károly hosszabb történelmi elbeszélést kezd Czerwinka hadnagy címmel. Melháné Hilf Paula színes érdekes tárcát írt a galicai harcterről, Pásztor József pedig Huszárlenda címmel közöl új könyvből egy bájos paraszt történetet. Flatt Zsóka szép költeménye, a Miért? rovat aktualitási, Könyvszemle és Divatlevél egészíti ki az új szám tartalmát. A Társaság előfizetési ára egész évre 18 korona, félévre 10 korona, negyedévre 5 korona. Mutatványszámot ingyen küld a kiadóhivatal: Budapest, Ritz-szálló.

Uj Idők. Az Uj Idők legújabb száma borítékán művészi szépségű fotográfiát mutat be: a meghódított Belgrád híres erődítésén, a Kalimegdánon magyar baka áll őrszemet. A háboru képek sorozatából föl-említjük még a belgrádi új konak, valamint a szekesik legújabb fotográfiát. A balkáni hadsereg vezéreinek arcképe és képsorozat ellenségeink táborából. A lap szövegrészeiből megemlítjük Csathó Kálmán A varju a toronyórán című regényét, Malonyai Dezső A halász és az ördög, valamint Lakatos László elbeszélését. Zoltán Vilmos cikkét Az európai bölényről. Lőrinczy György és Barsi Jenő zsánerképeit, továbbá Franyó Zoltán és Eodródi Béla verseit, a Pillanat fölvetélek rovatát és Christiana Gunkel Otthon nélkül című fordított regényét. Az Uj Idők előfizetési ára negyedévre öt korona.

Kis Pajtás képes gyermeklap, megjelenik minden hó 1-én és 15-én, előfizetési ára egy évre 4 korona, szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Damjanich-u 50. szám alatt van. Legutóbbi füzetének tartalma a következő: Boldog ébredés. Költemény. Irta: Szeredy Kálmán. A halász. Tiszai kép. Irta: Iszkarka József. Bum-Bum, a kis Fe-

renc háziorvosa. Mese-pályázat. Magyar zászló alatt Afrikán keresztül. Andris gyerekek följegyzései. Karácsonyi álom. Színjáték. Irta: Lónay Miklós. Halászkék Marikája. Irta: G. Miklósy Ilona. Rovatok. Mindenféle. Matyi postája.

Religió. Hittudományi és bölcséleti folyóirat, megjelenik minden hó közepén, előfizetési ára egy évre 12 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, IX., Mátyás-utca 18. sz. alatt van. Legutóbbi füzetének tartalma a következő: A hegyi beszédről, Zámory Béla. — Rogerius Raco fejlődése, jelleme és szerepe az emberi művelődés történetében, dr. Mester János. — Az ember lelke, Hetényi Gyula. — Dr. Köhegyi József: Katholikus hitélet a magyar tanítóképzésben, dr. Madarász István. — Hit és haladás, a múlt és jövő társadalmi kifejlés fokozatos hitnyilvánulásuként fogva fel, dr. Pataky Arnold. Heribert Holzpyel. Manuale Historiae Ordinis Fratrum Minorum, dr. Vargha Dezső. — A laikus gyóntató kérdéshez, Mérszáros Gellért. — Papok otthona és sanatóriuma, Máthá József. — Fizetések nyugtatása. — Hirdetési rovat.

A szerkesztésért ideiglenes felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

Meghívó.

A Sztarill-féle építészeti és téglagyár r. t. 1915. november hó 5-én d. u. 4 órakor a Magyar Bank helyiségében tartja

1-ső rendes közgyűlését,

melyre a t. részvényesek ezennel meghívotnak.

A közgyűlés tárgysorozata a következő:

1. Az igazgatóság jelentése az 1914. eszónka üzletéről.
2. Az évi mérleg és nyereség- és veszteségszámla bemutítása.
3. A felügyelőbizottság jelentése.
4. Az igazgatóságnak és felügyelőbizottságnak adandó felmentvény megadása fölötti határozathozatal.
5. Az alapszabályok 4 §-ának megváltoztatása mellett a részvénytörke leszállítása és határozathozatal a részvénytársaság további fennállása tárgyában.
6. Az alapszabályok 14, 24 és 32. §-ainak megváltoztatása.
7. Esetleges indítványok.

Nagyvárad, 1915. okt. 21.

Az igazgatóság.

Hirdetmény.

Az államsegélyben részesülő cikkel közlöm, hogy október 16-tól nov. hó 15-ig esedékes segélyösszegeknek folyósítása folyó hó 25-én hétfőn, 26-án kedden, 27-én szerdán, 28-án esütörtökön és 29-én pénteken a tűzoltó laktanyában levő hivatalos helyiségben fog eszközöltetni. Ez alkalommal mindenkivel tudatom, hogy a rend és fizetések gyorsabbá tétele érdekében a következő sorrendben fogjuk a könyvecskék kiadását és a segélyösszegek kifizetését eszközölni: Hétfőn jelentkezőnek 750-tól 1000-ig, 2000-tól 2500-ig és 3000-tól 3500-ig terjedő sorszámmal ellátott egyének. Kedden 2500-tól 3000-ig és 3500-tól 4000-ig terjedő sorszámmal ellátott egyének. Szerdán 1-től 400-ig, 1000-tól 1400-ig, 4000-tól 4500-ig, 5218-5400-ig sorszámmal ellátott egyének. Csütörtökön 1400-tól 2000-ig, 5400-tól 6000-ig, 6000-tól 6297-ig. Pénteken 400-tól 750-ig, 4500-tól 5100-ig és 5100-tól 5218-ig terjedő sorszámmal ellátott egyének. Figyelmeztetek minden egyes államsegélyest, hogy

a fizetési könyvecskék kizárólag a fent megjelölt sorrendben és a személyazonossági cédulák színei szerint illetékes pénztárainknál lesznek fizetve és lakbér-cédulák felmutatása ellenében kiadva. Eonélfogva a most megállapított sorrendet mindenki saját érdekében tartsa meg és házigazdájának azon két tanu általi előttemezett nyilatkozatát, hogy lakbérilletményét pontosan kiszolgáltatta, feltétlenül hozza magával. Egyidejűleg mindenkit felhívok, hogy fizetésükért csakis személyesen jelentkezzenek, miután csak azok kapják meg fizetési könyvecskéiket, kik azokat személyesen aláírják. Nagyvárad, 1915. okt. 16. Juricskay Barna, tanácsos.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.
23292—1915. szám.

Hirdetmény

a tölgy- és fenyőkéreg (cser) készletek forgalomba hozatala tárgyában.

A rendőrkapitányi hivatal a m. kir. ministeriumnak 3462—1915. M. E. sz. rendelete értelmében a következőkre hívja fel a Nagyvárad város területén levő érdekeltek figyelmét.

1. Tölgy- és fenyőkérget csak az alábbi rendelkezések szerint szabad forgalomba hozni.

2. Mindazok, kik tölgy- vagy cser termelésével foglalkoztak, vagy ily árut másoktól szereznek, kötelesek bárhol található készletüket a „Magyar szent korona országainak bórpari központja” mint rt. cégnek (Budapest, V., Nádor-utca 12.) a hatóságilag megállapított árak figyelembe vételével megvételre felajánlani.

Az ajánlatokat a fenti központtól kapható úrlapon kell megtenni október 20-áig. Az ajánlattevők ajánlata az ajánlat postára adásától számított 14 napig köti. Ha ezen ideig a központtól választ nem nyer, árujával szabadon rendelkezhetik. Ha a bórpari központ az ajánlatot elfogadja, az illető tulajdonos tartozik az elfogadástól számított 14 nap alatt a fenti központ által megjelölt helyre szállítani az árukat a bórpari központ költségére.

A szállítás a bórpari központ kívánságai szerint zsákokban vagy zsákolatlanul történik, a zsákokat a bórpari központ az illető rendelkezésére bocsátja.

Az eladó az árurol jegyzéket köteles készíteni, amelyen feltüntetendő az áru minősége és súlya, számla és a hivatalos fuvarlevél másolat.

Az ár 80% át a központ azonnal megtéríti az eladónak, 20% át pedig 8 nappal később.

Kivételt képeznek:

1. akinek 2500 kg. nál kevesebb készlete van, az nem köteles beszállítani.
2. a bórpari cégek v. timárok saját üzemeik folytatására szükséges anyagokat felhasználhatják.

Az október hó 2-á előtti kötött üzletek ezen rendelet szerint is érvényesek és teljesítendőek, kivéve; ha bórpari cégeknek kell teljesíteni, ilyen esetben a teljesítésre a kereskedelmiügyi ministertől engedélyt kell kérni.

Bórpari cégek, kik tölgy, kéreg v. cserkészletüket a bórpari központ utján óhajtják fedezni, előre látható szükségleteiket a bórpari központnak október hó 20-áig kötelesek bejelenteni.

Október 2-á után ezen anyagok fuvarozásához a keresk. minister ur engedélyre szükséges.

Jelen rendelet hatálya nem terjed ki az állam tulajdonába levő készletekre.

Aki a jelen rendeletben foglaltakat be nem tartja, a törvény értelmében 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 koronaig terjedő pénzüntetéssel sújtatik.

Nagyvárad, 1915. október 17.

Rendőrkapitány

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:
NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514. TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a

WOLFRAM LÁMPÁK

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, izzólámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja **55.**

Főszerelő telefonja **55.**

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

23292—1915. szám.

Hirdetmény.

a gubacs forgalomba hozatalára.

Nagyvárad város rendőr kapitányi hivatala a 3463—915. M. E. sz. rendelet értelmében a gubacs forgalomba hozatalát illetőleg felhívja a Nagyvárad város területén levő gubacs tulajdonosok figyelmét, hogy a gubacs forgalomba hozatalát illetőleg ugyanazon rendelkezések irányadók, amelyek a tölgy és fenyőkéregre nézve ezen hirdetmény kibocsájtásával egyidejűleg már közzétételtek.

Aki ezen rendelkezéseket nem tartja be, hasonlóan az előző hirdetményhez képest 2 hónapig terjedhető elzárással és 600 kor. pénzbüntetéssel sújtatik.

Nagyvárad, 1915. október 17

Rendőrfőkapitány.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

23292—1915. szám.

Hirdetmény.

A tölgy és fenyőkéregért, a gubacsért valamint a tölgyfakivonatért követelhető legmagasabb árakról.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala a m. kir. minister 3464—1915. M. E. sz. rendelete értelmében tudomá-

sára hozza az érdekeltekhez, hogy fenti anyagokról követelhető legmagasabb árakat feltüntető Belügyi Közlöny a rendőrkapitányi hivatal II. emelet 18. számú szobájában október hó 30 áig közszemlére lesz kitéve, mikor is d. u. 3—5 óráig bárki megtekintheti, és köteles az abban foglaltakhoz tartani magát.

Nagyvárad, 1915. október 17.

Rendőrfőkapitány.

x **Kiadó lakások.** Kossuth-utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házban két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

* **Ingotlan eladás.** Nagytelek-utca 3. szám alatt ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutásos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtudhatók Kossuth-utca 3. szám alatt irodánkban. Huszártárló elpógyár r.t.

Nagyvárad fióközletek:
Kossuth-utca 5. Gyárepület.
Rákóczi-ut 2. Bazárepület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad fióközletek:
Kossuth-utca 5 Gyárepület
Rákóczi-ut 2. Bazárepület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári árakon kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R. T.

fióközleteiben.

Egyértményaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveltek.

50 fióközlet az ország összes nagyobb városaiban.